

Sygn. akt I C 1453/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2013 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : **SSO Marcin Śmigiel**

Protokolant : Leszek Matuszek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 lutego 2013 r. we W.

sprawy z powództwa J. T.

przeciwko A. S. oraz L. S.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

I. oddała powództwo;

II. nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu pozwanym kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 28.09.2012 r., skierowanym przeciwko pozwanym A. i L. S., powódka J. T. domagała się pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego – postanowienia Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu IX Wydziału Cywilnego (sygn. akt IX Co 2656/09) z dnia 15.05.2012 r. przysądżającego pozwanym własność lokalu mieszkalnego należącego uprzednio do powódki. Uzasadniając swoje żądanie powódka podała, że od 2005 r. jest właścicielką lokalu położonego przy ul. (...) we W.. Z uwagi na trudną sytuację materialną powódka nie płaciła za mieszkanie, od 14 lat jest osobą bezrobotną, na dzień 12 kwietnia 2012 r. zadłużenie wobec Spółdzielni Mieszkaniowej (...) wynosiło 13.908,96 zł. Z uwagi na fakt, że powódka w maju 2011 r. nabyła uprawnienia emerytalne zaczęła spłacać zadłużenie wobec spółdzielni – emerytura wynosi 900 zł, z czego powódka miesięcznie przeznaczająca kwotę 300 zł na spłatę zadłużenia. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) uznała, że zadłużenie powódki jest wystarczające do zajęcia lokalu przy ul. (...) i jego sprzedaży w drodze licytacji. Pomimo, że cena rynkowa nieruchomości wynosiła około 180.000 zł lokal sprzedano za kwotę 126.000 zł. Postanowieniem z dnia 15 maja 2012 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu przysądził lokal na własność pozwanych A. i L. S.. W dniu 26 czerwca 2012 r. przedmiotowemu postanowieniu nadano klauzulę wykonalności. W konsekwencji powyższych wydarzeń komornik sądowy poinformował powódkę, że termin do opuszczenia lokalu ustalono na dzień 7 października 2012 r. Powódka uważa, że w sposób bezprawny została pozbawiona prawa własności, a całe postępowanie egzekucyjne prowadzone było bez jej wiedzy. Powódka nie była zawiadamiana o terminach, ani czynnościach procesowych w związku z czym nie miała możliwości podjęcia obrony. O sprzedaży mieszkania powódka dowiedziała się w dniu 9 lipca 2012 r. od komornika. Dodała, że postępowanie egzekucyjne przeprowadzono bardzo szybko zwłaszcza, że przepisy postępowania cywilnego wskazują, że tego rodzaju egzekucja jest ostatecznością i stosuje się ją kiedy wierzyciel nie jest w stanie zaspokoić swojej wierzytelności z innych składników majątkowych dłużnika. W sprawie zostały złamane wszelkie procedury dlatego, że zarówno wierzyciel, jak i komornik znali sytuację powódki, a zadłużenie – wobec częściowych spłat dokonywanych od maja 2011 r. - malało. Powódka dodała, że jest świadoma swojego zadłużenia wobec spółdzielni, zamierza je spłacić jednakże zastosowany wobec niej sposób egzekucji nie jest adekwatny do wysokości zadłużenia.

W odpowiedziach na pozew z dnia 28.11.2012 r. pozwani zarzucili przede wszystkim brak po ich stronie legitymacji biernej. W ich ocenie powództwo przeciwegzekucyjne wytacza się przeciwko wierzycielowi, natomiast pozwani jedynie nabyli jedynie w postępowaniu egzekucyjnym lokal należący do powódki i nie są jej wierzycielami. Zaprzeczyli twierdzeniom powódki co do tego, że nie wiedziała ona o toczącej się egzekucji, cała korespondencja była powódce przesyłana na adres jej zameldowania, pod którym powódka faktycznie zamieszkiwała. Powódka nie odbierała jednak kierowanej do niej korespondencji. Pozwani podkreślili, że powódka nie kwestionuje istnienia długu wobec spółdzielni, który był przyczyną sprzedaży jej lokalu, przysądzenie własności na rzecz nabywców miało być bezprawne tylko z tego powodu, że nie wzięto pod uwagę trudnej sytuacji materialnej powódki. Zgodnie z art. 840 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;

2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Powództwo opozycyjne może być oparte tylko na powyższych przesłankach i nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. W ocenie pozwanych argumentacja powódki w ogóle nie odnosi się do wskazanych wyżej przesłanek pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, w szczególności nie wskazuje na jakiegokolwiek zdarzenia które nastąpiły po wydaniu orzeczenia sądowego, a które mogłyby doprowadzić do wygaśnięcia obowiązku objętego tytułem.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka J. T. posiadała tytuł prawny w postaci własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu położonego we W. przy ul. (...), należącego do zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej (...) we W.. Nakazem zapłaty z dnia 23.08.2011 r. zasądzono od powódki na rzecz spółdzielni kwotę 13.908,96 zł z tytułu zaległych opłat eksploatacyjnych obciążających powódkę. Zadłużenie w kwietniu 2012 r., wraz z odsetkami za opóźnienie i kosztami sądowymi wynosiło 17.650,76 zł. SM (...) skierowała wniosek egzekucyjny do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Śródmieścia J. K., który prowadził postępowanie egzekucyjne pod sygn. KM 848/12. Pismem z dnia 12.04.2012 r. Komornik poinformował powódkę o wszczęciu egzekucji z własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu. Postanowieniem z dnia 15 maja 2012 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia przysądził własnościowe spółdzielcze prawo do wskazanego wyżej lokalu na rzecz nabywców L. S. i A. S.. Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2012 r. nadano klauzulę wykonalności wskazanemu wyżej postanowieniu. Na tej podstawie komornik J. K. wszczął na wniosek nabywców L. S. i A. S. postępowanie egzekucyjne w celu dokonania eksmisji z lokalu, pod sygn. KM 1471/12, o czym zawiadomił powódkę pismem z dnia 06.07.2012 r.

Dowód:

- zawiadomienie komornika z dnia 12.04.2012 r. w postępowaniu KM 848/12 – k. 13,
- postanowienie z dnia 15 maja 2012 r. w przedmiocie przysądzenia własności – k. 19,
- postanowienie z dnia 26 czerwca 2012 r. w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności – k.

17,

- zawiadomienie komornika z dnia 06.07.2012 r. w postępowaniu KM 1471/12 – k. 13,

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 840 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;

2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. można zaatakować każdy sądowy tytuł wykonawczy, bez względu na to, od jakiego organu pochodzi tytuł egzekucyjny, bowiem istotą powództwa opozycyjnego z art. 840 k.p.c. jest wykazanie, że sam tytuł wykonawczy nie odpowiada istotnemu i rzeczywistemu stanowi rzeczy. Powództwo opozycyjne nie prowadzi jednak do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym lub natychmiast wykonalnym orzeczeniem sądowym. Jego celem jest pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, nie zaś podważenie treści orzeczenia sądowego, które zaopatrzono w klauzulę wykonalności. Innymi słowy, dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części, jeżeli przeczy zdarzeniom **na których oparto wydanie klauzuli wykonalności**. (tak SN w wyroku z dnia 26 lipca 2012 r., sygn. II CSK 760/11).

Dłużnikowi co do zasady przysługują dwa rodzaje obrony przed egzekucją: obrona formalna lub merytoryczna. Obrona formalna zmierza do eliminacji naruszeń przepisów procesowych i zapewnienia zgodnego z prawem przebiegu egzekucji i jest realizowana między innymi w drodze zastosowania środków zaskarżenia przewidzianych w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym (zażalenie na postanowienie sądu o nadaniu klauzuli wykonalności, skarga na czynności komornika, zażalenie na postanowienia sądu w przedmiocie przybiccia i przysądzenia własności, zarzuty wobec planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji itd.). Obrona merytoryczna z kolei polega na zwalczaniu zasadności lub dopuszczalności egzekucji i wyraża się w przyznaniu dłużnikowi uprawnienia do wniesienia powództwa przeciwegzekucyjnego. Dłużnik w razie naruszenia jego praw podmiotowych wynikających z prawa materialnego nie ma prawnej możliwości domagania się ochrony tych praw od organu egzekucyjnego, gdyż ten nie może badać zasadności ani wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym, ale może skorzystać ze środków obrony merytorycznej, jakimi są powództwa przeciwegzekucyjne.

Analizując powyższą regulację oraz treść odpowiedzi na pozew należy wskazać, że zarówno powódka jak i pozwani do pewnego stopnia mylnie odwołują się do dwóch różnych tytułów wykonawczych i postępowań egzekucyjnych. Powódka w niniejszej sprawie domagała się pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego – postanowienia Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu IX Wydziału Cywilnego (sygn. akt IX Co 2656/09) z dnia 15.05.2012 r. przysądzającego pozwanym własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego należące uprzednio do powódki. Tym samym nie mają racji pozwani, zarzucając brak po ich stronie legitymacji procesowej biernej, gdyż ich zdaniem – nie są w ogóle wierzycielami powódki. Zgodnie z art. 999 § 1 zd. 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 2 maja 2012 r., na którym SR dla Wrocławia – Śródmieścia oparł się wydając postanowienie z dnia 26.06.2012 r. w przedmiocie przysądzenia własności - prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności jest tytułem wykonawczym do wprowadzenia nabywcy w posiadanie nieruchomości. W zakresie tego obowiązku – wprowadzenia nabywcy w posiadanie i wydania nieruchomości przez dłużnika – pozwani są oczywiście wierzycielami powódki. Co do zasady posiadają więc legitymację bierną w przypadku wytoczenia powództwa przeciwegzekucyjnego skierowanego przeciwko postanowieniu o przysądzeniu własności.

Niemniej jednak powódka, kwestionując to postanowienie, nie przytacza żadnych okoliczności uzasadniających pozbawienie go wykonalności zgodnie z art. 840 k.p.c. Powódka powinna bowiem wskazywać, że już po wydaniu postanowienia o przysądzeniu własności (ściśle rzecz biorąc – własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu) jej obowiązek wobec wierzycieli S. wynikający z tego tytułu – z jakis przyczyn wygasł lub nie może być egzekwowany. Tymczasem powódka w uzasadnieniu swojego żądania w ogóle do tego obowiązku i tego tytułu się nie odnosi. Zamiast tego wskazuje na swoją trudną sytuację materialną, przyczyny powstania zadłużenia wobec spółdzielni, zastosowanie wobec niej nadmiernie uciążliwego sposobu egzekucji, który nie jest adekwatny do wysokości zadłużenia. Okoliczności te dotyczą zupełnie innego wierzyciela (Spółdzielni Mieszkaniowej (...)) i innego tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty z dnia 23.08.2011 r. Na marginesie trzeba też dodać, że w ocenie Sądu wskazywane okoliczności nie mogły być również podstawą skutecznego powództwa przeciwegzekucyjnego przeciwko spółdzielni i tytułowi w postaci nakazu zapłaty. Absolutnie natomiast nie mogą one stanowić podstawy kwestionowania tytułu w postaci postanowienia o przysądzeniu własności. Z drugiej strony w uzasadnieniu swojego żądania powódka wskazuje ogólnikowo na naruszenia procedury w toku postępowania egzekucyjnego. Nie zgłosiła jednak w tym zakresie jakichkolwiek wniosków dowodowych ani nie stawiała się na termin rozprawy w celu przesłuchania, zatem brak podstaw do przyjęcia, aby w toku postępowania egzekucyjnego doszło do jakichkolwiek uchybień. Nawet jednak gdyby faktycznie one wystąpiły – nie podlegają one ocenie w procesie toczącym się na skutek żądania pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Zastosowanie nadmiernie uciążliwego sposobu egzekucji powódka winna kwestionować w drodze skargi na czynności komornika, nie zgadzając się z postanowieniami o przybiciu, przysądzeniu własności czy nadaniu klauzuli wykonalności powódka winna je kwestionować w drodze zażalenia. Jeżeli rzeczywiście nie była prawidłowo zawiadamiana o czynnościach komornika lub sądu, należy przyjąć, że nadal może skorzystać ze wskazanych wyżej środków zaskarżenia. Jeżeli zawiadomienia i doręczenia były formalnie prawidłowe, jednak powódka faktycznie nie zapoznała się z ich treścią bez swojej winy – teoretycznie może wystąpić o przywrócenie terminu do dokonania określonych czynności procesowych. Ewentualne uchybienia formalne w toku postępowania egzekucyjnego nie podlegają natomiast kontroli w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego.

Z tych względów powództwo jako całkowicie bezzasadne podlegało oddaleniu.

Pomimo oddalenia powództwa Sąd nie obciążył powódki obowiązkiem zwrotu pozwanym kosztów procesu, uznając iż w niniejszej sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek, o którym mowa w art. 102 k.p.c. Należy wskazać, że powódka znajduje się w trudnej sytuacji życiowej i majątkowej, co było przyczyną udzielenia jej zwolnienia od kosztów postępowania sądowego. Ponadto działała w procesie sama i pomimo wskazówek udzielanych przez Sąd przy okazji uzupełniania braków formalnych pozwu (zarządzenie z dnia 8.10.2012 r.) oraz w uzasadnieniu postanowienia w przedmiocie oddalenia wniosku o udzielenie zabezpieczenia – najprawdopodobniej nie rozumiała istoty instytucji powództwa opozycyjnego. Jednocześnie jednak powódka znajdowała się w sytuacji przymusowej, w obliczu eksmisji z lokalu stanowiącego jej centrum życiowe i poszukiwała ochrony sądowej – choć w ocenie Sądu w drodze błędnie sformułowanego powództwa, które w tych okolicznościach nie mogło zostać uwzględnione. Z tych względów Sąd stanął na stanowisku, że zachodzą podstawy do zastosowania regulacji art. 102 k.p.c.